

PM Rotel I (Dnr KS 2025/1302)

Betänkandet Bättre ansvarsfördelning (SOU 2025:102)

Remiss från Justitiedepartementet

Remisstid den 12 januari 2026

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Den 29 augusti 2024 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att överväga åtgärder för en stärkt tillsyn av tivoliverksamheter och en översyn av vissa uppgifter som utförs av Polismyndigheten. Uppdraget i den del som avser tillsyn över tivoliverksamheter har redovisats i delbetänkandet *Säkrare tivol* (SOU 2025:40) i april 2025.

Utredningen har bland annat haft i uppdrag att överväga en förändrad ansvarsfördelning av vissa offentliga uppgifter som i dag ankommer på Polismyndigheten. Syftet med uppdraget är att säkerställa att uppgifterna utförs effektivt och ändamålsenligt, men även att öka Polismyndighetens förutsättningar att fokusera på sitt kärnuppdrag.

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet Bättre ansvarsfördelning (SOU 2025:102) till staden för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och trafiknämnden.

På grund av kort remisstid har trafikkontoret inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret tillstyrker utredningens övergripande förslag om att överföra vissa uppgifter från Polismyndigheten till andra huvudmän. Förslaget bedöms bidra till en mer ändamålsenlig ansvarsfördelning, där Polismyndigheten ges bättre förutsättningar att fokusera på sitt kärnuppdrag att upprätthålla ordning och säkerhet.

Trafikkontoret ställer sig bakom förslaget att ge kommunerna ett helhetsansvar för användningen av offentlig plats och Polismyndighetens möjlighet att yttra sig och

avstyrka en ansökan, men ställer sig frågande till om detta kan leda till en risk för att den resursslukande ”administrativa proppen” enbart lagtekniskt byter plats. Vidare tillstyrker trafikkontoret förslaget att avgifter för tillståndsprövning och tillsyn införs direkt i ordningslagen. Trafikkontoret delar dock inte utredningens bedömning att delar av tillståndsförfarandet enligt 2 kap. ordningslagen ska flyttas till kommunerna. Slutligen ställer sig trafikkontoret positivt till utredningens förslag att ansvaret för bestridanden och rättelser av parkeringsanmärkningar flyttas till Transportstyrelsen.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag ser positivt på betänkandet *Bättre ansvarsfördelning*, SOU 2025:102 förslag om att överföra vissa uppgifter från Polismyndigheten till andra huvudmän. Ambitionen om att tillskapa en mer ändamålsenlig ansvarsfördelning där Polismyndigheten ges bättre förutsättningar att fokusera på sitt kärnuppdrag är välkommen.

En förutsättning för att de uppgifter som föreslås föras över från staten till kommunerna ska kunna hanteras effektivt är att de avgiftsfinansieras, och att tydligt regelstöd som säkerställer en rättssäker och likvärdig tillämpning kommer på plats.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets och trafikkontorets tjänsteutlåtanden.

Stockholm den 17 december 2025

Karin Wanngård

Bilaga

Remiss - Betänkandet *Bättre ansvarsfördelning* (SOU 2025:102), dnr KS
2025/1302-2.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Den 29 augusti 2024 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att överväga åtgärder för en stärkt tillsyn av tivolverksamheter och en översyn av vissa uppgifter som utförs av Polismyndigheten. Uppdraget i den del som avser tillsyn över tivolverksamheter har redovisats i delbetänkandet *Säkrare tivoli* (SOU 2025:40) i april 2025. Därefter har justitiedepartementet remitterat betänkandet Bättre ansvarsfördelning (SOU 2025:102) till staden för yttrande.

Utredningen har bland annat haft i uppdrag att överväga en förändrad ansvarsfördelning av vissa offentliga uppgifter som i dag ankommer på Polismyndigheten. Syftet med uppdraget är att säkerställa att uppgifterna utförs effektivt och ändamålsenligt, men även att öka Polismyndighetens förutsättningar att fokusera på sitt kärnuppdrag. Utredningen föreslår att en ansvarsflytt genomförs av följande uppgifter:

- tillstånd att använda offentlig plats enligt 3 kap. 1 § ordningslagen (1993:1617),
- tillstånd till sprängning inom detaljplanelagt område enligt 3 kap. 6 § första stycket ordningslagen,
- tillstånd till skjutning med eldvapen inom detaljplanelagt område enligt 3 kap. 6 § första stycket ordningslagen,
- tillstånd för den under 18 år att använda luft- eller fjädervapen inom detaljplanelagt område utomhus enligt 3 kap. 6 § andra stycket ordningslagen,
- tillstånd till användning av pyrotekniska varor enligt 3 kap. 7 § ordningslagen,
- tillstånd enligt lokala föreskrifter enligt 3 kap. ordningslagen,
- tillstånd att inneha eller använda pyrotekniska varor på en idrottsanläggning när idrottsarrangemang anordnas där enligt 5 kap. 3 § ordningslagen,
- hantering av begäran om rättelser och bestridanden enligt lagen om felparkeringsavgift (1976:206),
- instängsling och andra skyddsåtgärder vid övergivna gruvhål enligt Kungl. Maj:ts ämbetsskrivelse den 13 januari 1956 till samtliga länsstyrelser angående föreskrifter om anordnande i vissa fall av stängsel vid övergivna gruvhål m.m.

Ny huvudman för att hantera tillstånd enligt ordningslagen föreslås bli kommunen. Transportstyrelsen föreslås överta ansvaret för hanteringen av rättelser och bestridanden av parkeringsanmärkningar. Länsstyrelserna föreslås överta Polismyndighetens ansvar för instängsling av övergivna gruvhål. Utredningen föreslår dessutom att möjligheten för andra att anlita Polismyndigheten för stämningsmannadelgivning begränsas.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och trafiknämnden.

På grund av kort remisstid har trafikkontoret inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 november 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret tillstyrker utredningens övergripande förslag om att överföra vissa uppgifter från Polismyndigheten till andra huvudmän. Förslaget bedöms bidra till en mer ändamålsenlig ansvarsfördelning, där Polismyndigheten ges bättre förutsättningar att fokusera på sitt kärnuppdrag att upprätthålla ordning och säkerhet.

Stadsledningskontoret bedömer att kommunerna, genom sin lokala närvaro och kännedom om platsanvändning och evenemang, är väl lämpade att hantera tillstånd enligt ordningslagen. En sådan ansvarsförskjutning bedöms kunna ge effektivare handläggning, bättre samordning med andra kommunala processer samt stärkt service gentemot medborgare och näringsliv.

Stadsledningskontoret konstaterar att ett genomförande förutsätter att de uppgifter som överförs från staten till kommunerna avgiftsfinansieras samt tydligt regelstöd för att säkerställa rättssäker och likvärdig tillämpning.

Stadsledningskontoret vill framhålla att förslagen innebär att den kommunala kompetensen behöver breddas och utvecklas för att möta de nya krav som följer av reformen och att stadens berörda nämnder behöver tar höjd för detta i sin verksamhetsplanering.

Trafikkontoret

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 november 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Ordningslagen

Trafikkontoret ställer sig bakom förslaget att ge kommunerna ett helhetsansvar för användningen av offentlig plats. En sådan förändring är både önskad och nödvändig, eftersom den ger kommunen möjligheter att agera när offentlig plats nyttjas utan tillstånd eller i strid mot beviljade tillstånd.

Utredningen konstaterar att de vanligaste ärendena kring ianspråktagande av offentlig plats – såsom byggetableringar, uteserveringar och försäljning – sällan aktualiserar frågor om ordning och säkerhet. Mot bakgrund av samhällsutvecklingen, där Polismyndigheten möter ökade utmaningar kopplade till våld och trygghet, är det rimligt att polisens resurser renodlas och koncentreras till de mest allvarliga ordnings- och säkerhetsfrågorna. Trafikkontoret ställer sig därför bakom förslaget att ansvaret för dessa tillstånd ska flyttas från Polismyndigheten till kommunerna.

Trafikkontoret anser att det är särskilt positivt att kommunerna föreslås få verktyg att agera när offentlig plats används utan tillstånd eller i strid mot meddelade villkor. Idag är kommunernas handlingsutrymme begränsat till att underrätta Polismyndigheten, vilket ofta leder till bristande konsekvenser för den som bryter mot reglerna. Med utredningens förslag får kommunerna möjlighet att själva utöva tillsyn och vidta åtgärder, vilket stärker deras roll som förvaltare av den offentliga platsen och förbättrar förutsättningarna för ordning och trivsel i stadsmiljön.

Samtidigt kommer Polismyndigheten fortsatt ha befogenheter att ingripa vid brott enligt ordningslagen och andra straffrättsliga bestämmelser. Kommunerna får däremot ansvar för de administrativa åtgärder som idag ligger på polisen, såsom återkallelse av tillstånd och utfärdande av förelägganden. Detta innebär att kommunerna får ett tydligt mandat att hantera överträdelser som inte är brottsliga men som ändå påverkar det offentliga rummet negativt, exempelvis genom att begära handräckning eller avhysning via Kronofogden.

En förändring som ger kommunerna ett större ansvar för ordningsfrågor på offentlig plats kan därför förväntas leda till en mer effektiv och ändamålsenlig tillsyn. Utifrån utredningens förslag uppfylls behovet av ett tydligt kommunalt bemyndigande och tillgång till rättsliga tillsyns- och regleringsverktyg som sedan länge har ansetts angeläget.

Trafikkontoret uppmärksammar utredningens förslag att kommunen alltid ska bereda Polismyndigheten tillfälle att yttra sig i samtliga tillståndsärenden enligt ordningslagen. Utredningen föreslår även att Polismyndigheten ges samma rätt som kommunen att ställa villkor för tillstånd och att tillstånd inte ska kunna meddelas om Polismyndigheten avstyrker ansökan. Kommunen behöver därmed fästa särskild vikt vid polisens synpunkter och anpassa sina beslut efter dessa.

Utredningen beskriver att syftet med detta är att säkerställa att ordnings- och säkerhetsaspekter beaktas vid prövningen samt att Polismyndighetens yttranden kan baseras på information som kommunen inte har tillgång till, exempelvis uppgifter i misstanke- och belastningsregistret, vilket stärker rättssäkerheten och kompletterar kommunens bedömningar.

Trafikkontoret ställer sig bakom utredningens syfte med Polismyndighetens möjlighet att yttra sig och avstyrka en ansökan. Trafikkontoret ställer sig dock frågande till om detta kan leda till en risk för att den resursslukande ”administrativa proppen” enbart lagtekniskt byter plats. Trafikkontoret observerar att det viktiga ur remissordningssammanhang är – ur Trafikkontorets perspektiv – att de i dagsläget ca 5000 årliga markupplåtelsebeslut, varav de allra flesta huvudsakligen aktualiserar rena kommunala förvaltnings- och huvudmannaintressen, inte med en formell rättslig ansvarsflytt myndigheterna emellan fortsätter skapa en oönskad administrativ börda hos Polismyndigheten som negativt påverkar tillståndsprocessen i sin helhet, till nackdel för enskilda.

Avgifter

Utredningen konstaterar att samtliga tillståndsärenden enligt 3 kap. ordningslagen idag är avgiftsbelagda och att Polismyndigheten har rätt att ta ut dessa avgifter. I samband med att ansvaret för tillståndsprövning och tillsyn föreslås flyttas till kommunerna bör även rätten att ta ut avgifter överföras. Kommunerna kommer enligt förslaget att överta polisens ansvar för återkallelse av tillstånd, utfärdande av förelägganden och uppföljning, vilket innebär att de får en tydligare roll i tillsynen av hur offentlig plats används.

Begreppet tillsyn används här för att beskriva kommunens ansvar att kontrollera att tillståndshavare följer ordningslagens krav, exempelvis genom platsbesök eller beslut om rättelse. Utredningen bedömer att det är rimligt att kommunerna ges rätt att ta ut avgift för både prövningen av ansökan och för tillsynen, eftersom dessa åtgärder innebär en konkret motprestation. Detta ligger i linje med regeringsformens syn på avgifter, där en avgift skiljer sig från skatt genom att den är kopplad till en specifik tjänst eller kontroll.

Kommunerna har redan enligt lag rätt att ta ut ersättning för upplåtelse av offentlig plats, men denna reglering avser hyresliknande avgifter. Utredningen föreslår att avgifter för tillståndsprövning och tillsyn införs direkt i ordningslagen för att skapa en tydlig och rättssäker ordning.

För kommunerna är detta en positiv förändring. Genom att få rätt att ta ut avgifter för både tillståndsprövning och tillsyn skapas förutsättningar för att finansiera den ökade arbetsbördan som följer av de nya uppgifterna. Det stärker kommunernas möjligheter att bedriva en effektiv och rättssäker tillsyn, samtidigt som det ger en tydligare koppling mellan ansvar och resurser. På så sätt kan kommunerna ta ett helhetsgrepp om ordningsfrågor på offentlig plats och säkerställa att kostnaderna för arbetet bärs av dem som nyttjar tillstånden.

Mot denna bakgrund ställer sig Trafikkontoret positivt till utredningens förslag.

2 kap. ordningslagen

Utredningen föreslår att ianspråktagande av offentlig plats vid ansökan om tillstånd att anordna en allmän sammankomst eller offentlig tillställning enligt 2 kap. ordningslagen, nu ska flyttas till kommunerna från Polismyndigheten. Utredningen föreslår även att det i ordningslagen föreskrivs ett skyndsamhetskrav för kommunen vid handläggning av ärenden som också avser tillstånd enligt 2 kap. ordningslagen.

Polismyndigheten har fram till nu hanterat hela tillståndsförfarandet enligt 2 kap. ordningslagen. Trafikkontoret ifrågasätter om en uppdelning av detta ansvar, såsom föreslås i utredningen, verkligen skulle leda till ökad effektivitet eller minska polisens arbetsbörda. Trafikkontoret anser även att det i denna fråga inte finns en lika stark koppling till den kommunala verksamheten som övriga frågor om ianspråktagande av offentlig plats.

Även om kommunerna i övriga fall hanterar tillstånd för ianspråktagande av offentlig plats är det, utifrån 2 kap. ordningslagen, mera naturligt att de som ansvarar för

tillståndet för att anordna en allmän sammankomst eller offentlig tillställning bör göra bedömningen om ianspråktagandet av offentlig plats. Detta bör hanteras inom ramen för grundtillståndet. En uppdelning av tillståndsförfarandet leder även till ett extra moment, som inte leder till effektivitet. En sådan förändring riskerar dessutom att skapa otydlighet och minska förutsägbarheten för den sökande.

Trafikkontoret anser utifrån detta att hela förfarandet bör hållas samman och fortsatt ligga hos Polismyndigheten. Tillståndsprövningen rör grundlagsskyddade rättigheter och det är av särskild vikt att handläggningen av tillståndsförfarandet inte delas upp mellan olika huvudmän, utan kvarstår hos Polismyndigheten på det sätt som sker i dagsläget.

Trafikkontoret har ingen principiell invändning mot skyndsamhetskravet, dock delar inte Trafikkontoret utredningens bedömning att delar av tillståndsförfarandet enligt 2 kap. ordningslagen ska flyttas till kommunerna.

Parkeringsanmärkningar

Trafikkontoret ställer sig positiva till utredningens förslag att ansvaret för hanteringen av begäran om rättelse och bestridanden enligt lagen om felparkeringsavgift (1976:206) ska flyttas till Transportstyrelsen. Trafikkontoret delar utredningens bedömning att ansvaret för bestridanden och rättelser av parkeringsanmärkningar bör flyttas från Polismyndigheten. Trafikkontoret vill anmärka att det inte är lämpligt att uppgiften läggs på kommunerna.

Om kommunen skulle ges detta ansvar skulle det innebära att kommunen överprövar sina egna beslut. Även om det finns exempel på myndigheter som i ett första steg kan ompröva egna beslut, blir det i detta fall särskilt problematiskt eftersom felparkeringsavgiften till största del tillfaller kommunen. En ordning där kommunen både beslutar om avgiften och prövar bestridanden riskerar att underminera förtroendet för kommunen, parkeringsvakterna och parkeringsövervakningen.

Mot denna bakgrund ställer sig Trafikkontoret positivt till utredningens förslag att ansvaret för bestridanden och rättelser av parkeringsanmärkningar flyttas till Transportstyrelsen. En sådan lösning säkerställer att hanteringen sker på ett objektivt och rättssäkert sätt, samtidigt som Polismyndigheten avlastas och kommunerna inte hamnar i en situation där de prövar sina egna beslut.

Trafikkontoret ställer sig även positiva till utredningens förslag att överklagande av Transportstyrelsens beslut ska hanteras i allmän förvaltningsdomstol och inte i allmän domstol.

Trafikkontoret vill i det sammanhanget lyfta vikten av att kommunen blir motpart vid ett överklagande av Transportstyrelsens beslut till allmän förvaltningsdomstol. Precis som utredningen nämner är det Polismyndigheten som enligt nuvarande ordning träder in som motpart till fordonets ägare vid handläggningen av ärendet i allmän domstol. Överprövningen av parkeringsanmärkningar utfärdade av kommunalt förordnande parkeringsvakter är i stor utsträckning en kommunal fråga och det är av

vikt för kommunen att kunna bevaka sina intressen och få information om och yttra sig i pågående överprövningar. Ställningen som motpart innebär även en möjlighet att överklaga domstolens avgörande vilket är en förutsättning för att kunna bevaka kommunens intressen och påverka prejudikatbildningen.

Enligt förvaltningsprocesslagen (1971:291) är det den först beslutande myndigheten som träder in som den enskildes motpart i domstolen när en enskild överklagar en förvaltningsmyndighets beslut om det i speciallagstiftning inte pekas ut en annan motpart. I den nu gällande lagen om felparkeringsavgift eller i utredningens förslag till förändringar av lagen om felparkeringsavgift pekas inte en särskild motpart ut. Trafikkontoret utgår därför från att kommunen träder in som motpart i samband med att ansvaret för överprövning av beslut om parkeringsanmärkningar flyttas över till allmän förvaltningsdomstol.

Trafikkontoret vill även lyfta vikten av att kommunens möjlighet att i vissa fall själv undanröja parkeringsanmärkningar med stöd av 36 § förvaltningslagen (2017:900) kvarstår. Frågan aktualiseras vid uppenbara felaktigheter som inte kräver någon vidare utredning och där fordonsägaren inte har vidtagit någon åtgärd för att bestrida parkeringsanmärkningen. För den enskilde innebär det en ökad rättssäkerhet och en minskad ekonomisk börda då betalningsansvaret undanröjs snabbare än vid en begäran om rättelse eller bestridande enligt lagen om felparkeringsavgift. Trafikkontoret instämmer här i Polismyndighetens bedömning som framgår av den promemoria från Polismyndighetens rättsavdelning från 2024 som hänvisas till i utredningen. Polismyndigheten anger i sin promemoria att kommuners möjlighet att i vissa fall själv undanröja parkeringsanmärkningar är förenligt med förvaltningslagen och ändamålsenligt ur ett rättssäkerhetsperspektiv.

Sammanfattningsvis är det Trafikkontorets önskan att synpunkterna ovan tas i beaktande vid det ett eventuellt kommande lagförslag.